

Good practice IMVB-convenant Pensioenfondsen

November 2021 – Werkgroep Brede Spoor

Dit document geeft inzicht in de stappen en acties die een (fictief) pensioenfonds heeft doorlopen om aan de afspraken in het convenant te voldoen. De implementatie van het convenant – en daarmee de OESO-richtlijnen en UNGP’s – is wellicht nog niet volmaakt, maar de nodige stappen voor implementatie van de ESG due diligence cyclus zijn wel in gang gezet. Elk pensioenfonds is uniek in structuur en werkwijze. Daarmee is één ‘best practice’ voor de gehele sector niet mogelijk. Dit document geeft enkel een good practice van een fictief pensioenfonds met een gekozen structuur en daarmee zijn niet alle onderdelen direct toepasbaar op elk pensioenfonds.

In 2018 was het pensioenfonds één van de ondertekenaars van het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Pensioenfondsenconvenant.

Het pensioenfonds heeft de volgende beleggingen:

Matching	
Staatsobligaties & IG Credits	Discretionair mandaat
Interest rate swaps	Discretionair mandaat
Nederlandse hypotheek	Beleggingsfonds (actief)
Return	
Aandelen	
* MSCI World	Beleggingsfonds (passief)
* MSCI Emerging Markets	Beleggingsfonds (passief)
Credits	
* HY Corporate Credits	Beleggingsfonds (actief)
* EMD	Beleggingsfonds (actief)
Illiquide	
* Europees vastgoed	Beleggingsfonds (actief)
* Impact (private equity & debt)	Beleggingsfonds (actief)

Het pensioenfonds besteedt veel uit aan de fiduciair beheerder (Hierna: fiduciair), waaronder het uitdragen van het pensioenfonds richting de verschillende vermogensbeheerders, het monitoren en selecteren van vermogensbeheerders, het voeren van engagement, het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en het opstellen van verschillende geaggregeerde rapporten. Duidelijk is dat het pensioenfonds eindverantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering is en blijft.

Artikel 3

Het pensioenfonds heeft gedurende 2019 en 2020 in nauw contact met de fiduciair artikel 3 van het convenant opgenomen in haar beleid. Zo heeft zij in het (openbare) MVB-beleid opgenomen dat het pensioenfonds zich committeert aan de richtlijnen (artikel 3.1a) en per beleggingscategorie alle 6 stappen beschreven in het beleid (artikel 3.1b). Voor het pensioenfonds zijn dat dus de beleggingscategorieën staatsobligaties (incl. EMD), Corporate Credits (HY en IG), aandelen, vastgoed en private equity.

Convenant en OESO-richtlijnen hebben betrekking op beursgenoteerde aandelen, leningen aan overheden (staatsobligaties), leningen aan ondernemingen (corporate credit), onroerend goed, private equity en infrastructuur bedoeld, conform het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers (Annex 3, pagina's 57-61).

De fiduciair gaat op zoek naar een ESG-dataleverancier die kan bijdragen aan de invulling van het beleid van het pensioenfonds. Zij doet samen met een externe consultant met veel ervaring op dat gebied een uitgebreid marktonderzoek naar dataleveranciers. Er worden uiteindelijk twee dataleveranciers gekozen, om niet geheel afhankelijk te zijn van één leverancier. Dataleverancier X levert per sector van elke beleggingscategorie ESG-data. Dataleverancier Y wordt gebruikt ter controle op de data van X. Op basis van de data maakt de fiduciair een analyse op basis van ernst, schaal en onomkeerbaarheid (*saliency*) van de ESG-risico's. Dit doet zij per beleggingscategorie en uiteindelijk benoemt zij de grootste risico's voor de gehele portefeuille van het pensioenfonds. Als grootste risico's voor de gehele portefeuille van het pensioenfonds komen klimaatverandering, verlies van biodiversiteit, landrechten en vakbondsvrijheid uit de bus.

Uit de jaarlijkse deelnemersuitvraag blijkt tevens dat dierenwelzijn als aanvullend thema wordt geagendeerd. Ook dit thema wordt daardoor apart aan de rij toegevoegd. Belangrijke stakeholders, bijvoorbeeld ten aanzien van de geïdentificeerde thema's worden tevens geconsulteerd middels een stakeholderdialoog omdat het nieuw beleid betreft. Het pensioenfonds beslist middels een bestuursbesluit dat ten aanzien van de benoemde thema's thematisch beleid zal worden geformuleerd en uitgevoerd en vraagt de fiduciair om met voorstellen te komen om deze thema's in het beleid op te nemen. De fiduciair raadpleegt de [themakaderpagina van de Pensioenfederatie](#) en raadpleegt enkele ngo's en vakbonden over hoe het tot concreet beleid over klimaatverandering, verlies van biodiversiteit, landrechten, dierenwelzijn en vakbondsvrijheid kan komen. De fiduciair komt daarna met een voorstel. Dit beleid houdt in dat de fiduciair een extra screening (*heightened due diligence*) op beleggingen in de meest risicovolle beleggingscategorieën op het gebied van klimaatverandering, verlies van biodiversiteit, landrechten, vakbondsvrijheid en dierenwelzijn zal doen en dat zij op het thema dierenwelzijn ook specifiek op impact zullen beleggen. Dankzij de ngo's en vakbonden heeft de fiduciair hier verschillende normen, tools en standaarden voor gekregen die gebruikt worden naast de data van dataleverancier:

- Klimaatverandering: Parijsakkoord, CO₂ voetafdruk van beleggingen naar -40% in 2025.

- Biodiversiteit: PBAF, Finance for Biodiversity Pledge, Science Based Target Initiative.
- Landrechten: naleving van FPIC, VGGT, respect voor inheemse volkeren.
- Vakbondsvrijheid: ITUC, ILO standaarden.
- Dierenwelzijn: Aansluiting bij FAIRR, op termijn geen beleggingen in bedrijven in voedselindustrie die weidegang hinderen, mutileren en een te krappe bezettingsgraad hebben.

In het thematisch beleid staat verder hoe het pensioenfonds deze standaarden gebruikt in haar engagement- en stembeleid en wanneer het bedrijf overgaat op uitsluiting op basis van de geconstateerde ESG-risico's. Het bestuur neemt het voorstel kritisch door en stemt na enkele kleine aanpassingen in. De fiduciair, die tevens de engagement uitvoert voor het pensioenfonds, dient dit beleid uit te voeren. Jaarlijks wordt gekeken of de thema's nog steeds relevant zijn aan de hand van een nieuwe screening op meest ernstige ESG-risico's aangevuld met deelnemersvoorkeuren (3.1c).

Het pensioenfonds neemt het beleid rondom uitsluiten en de uitsluitingenlijst in grote lijnen over van de fiduciair, maar brengt enkele eigen wijzigingen aan. Het beleid en de lijst wordt gepubliceerd op de website (artikel 3.1d). Voor de stemaanpak en engagement heeft het pensioenfonds een eigen beleid geformuleerd, mede op basis van de benoemde thema's (artikel 3.1e). Het pensioenfonds legt ook in het beleid uit hoe het (maatschappelijke) langetermijnwaardecreeatie als leidend principe zal volgen. Daarbij neemt men de voorbeeldtekst uit het instrumentarium over met verwijzingen naar andere onderdelen in het MVB-beleid (artikel 3.1f). Per 1 januari 2021 is artikel 3 van het convenant geheel geïmplementeerd in het beleid van het Pensioenfonds.

Artikel 4

Al tijdens de implementatie van artikel 3 wordt het lopende contract met de fiduciair bekeken. Omdat de fiduciair o.a. de taak heeft om het MVB-beleid uit te dragen, dient het nieuwe MVB-beleid opgenomen te worden in het contract met de fiduciair. De fiduciair gaat akkoord met een wijziging van het contract tegen een hogere financiële vergoeding, doordat zij de ESG-screening en de opvolging daarvan uitvoeren als extra dienst.

Begin 2021 wijst de fiduciair de verschillende vermogensbeheerders op het veranderde MVB-beleid van het pensioenfonds en stuurt daarbij ook [de brief die eerder is opgesteld voor vermogensbeheerders](#). De fiduciair spoort de vermogensbeheerders aan om aan het nieuwe MVB-beleid te voldoen. Slechts twee vermogensbeheerders geven aan dat zij aan alle nieuwe eisen kunnen voldoen. De contracten met deze vermogensbeheerders worden aangepast. De fiduciair gebruikt hiervoor het instrumentarium en neemt de volgende zin op in de contracten: *“Op dit mandaat is het MVB-beleggingsbeleid van het pensioenfonds per 1 januari 2021 van toepassing.”* Er wordt dus een verwijzing gemaakt naar het MVB-beleid per 1 januari 2021. Op dat moment was artikel 3 volledig verwerkt in het MVB-beleid. Voor de volledigheid wordt dat nieuwe MVB-beleid als bijlage op het contract meegestuurd. Door het opnemen van deze zin en het volledig implementeren van artikel 3 in het MVB-beleid voldoet het contract indirect aan artikel 4.1. De losse onderdelen 4.1a ,b ,c ,d ,e ,f en g hoeven daardoor niet separaat benoemd te worden.

Andere vermogensbeheerders geven aan dat zij op dit moment nog niet of tegen een (te) hoog tarief kunnen voldoen aan de gestelde eisen van het nieuwe MVB-beleid. Hierdoor handelen deze bestaande vermogensbeheerders niet in lijn met het MVB-beleid van het pensioenfonds en is het contract niet conform artikel 4.1. De fiduciair zal in opdracht van het pensioenfonds invloed blijven uitoefenen om deze vermogensbeheerders te bewegen richting het implementeren van de verplichtingen, waarbij de doelstelling en tijdlijn helder wordt geformuleerd. In de periodieke beoordeling van de vermogensbeheerders zal dit als negatieve score worden meegenomen. Daardoor voldoet het pensioenfonds aan inspanningsverplichting (artikel 4.2) die geldt voor bestaande contracten. Indien de mogelijkheid zich voordoet om een nieuw contract aan te gaan wordt geselecteerd op basis van de eisen die voortvloeien uit het MVB-beleid.

Artikel 5

Het convenant schrijft voor dat het pensioenfonds de voortgang van implementatie en de kwaliteit van de uitvoering bij externe dienstverleners dient te monitoren. De externe dienstverleners dienen daarop rapportages op te stellen. De afspraken tussen het pensioenfonds en de externe dienstverleners omtrent rapportages en de inhoud worden vastgelegd in de verschillende Service Level Agreements (SLA's). Aan de fiduciair, de vermogensbeheerders en de dataproviders wordt gevraagd om op kwartaalbasis een ESG-rapportage op te leveren. In deze rapportage wil het pensioenfonds in ieder geval enkele (verplichte) zaken zien terugkomen, namelijk: de voortgang op het eigen MVB-beleid en dat van het pensioenfonds (artikel 5.1a), de gebruikte ESG-risicoindentificatiemethode en de bevindingen daarvan (artikel 5.1b). Daarnaast vraagt het pensioenfonds om informatie over negatieve impacts die voorkomen en gemitigeerd zijn en hoe toegang tot herstel & verhaal gestimuleerd wordt (artikel 5.1c). Ook wordt de fiduciair en de vermogensbeheerders van de aandelefondsen gevraagd om te rapporteren over informatie omtrent beursgenoteerde ondernemingen die binnen de gestelde tijdspaden niet voldoende voortgang geboekt hebben op negatieve impact (artikel 5.1d) en de acties die daarbij zijn genomen. De vermogensbeheerders die het contract niet gewijzigd hebben onder artikel 4, geven aan dat ze op dit moment niet kunnen voldoen aan alle eisen. De fiduciair zal in opdracht van het pensioenfonds invloed blijven uitoefenen om deze vermogensbeheerders te laten rapporteren. In de periodieke beoordeling van de vermogensbeheerders zal dit als negatieve score worden meegenomen. Daardoor voldoet het pensioenfonds aan de inspanningsverplichting (artikel 4.2) die geldt voor bestaande contracten.

Gedurende 2021 gaat het pensioenfonds op zoek naar een nieuwe manager voor één van haar passieve aandelenportefeuilles. Het betreft hier een nieuw contract en daarom zal voor artikel 4 en 5 niet enkel een inspanningsverplichting gelden. De fiduciair heeft een apart monitorings- en selectieteam dat verschillende vermogensbeheerders selecteert voor een longlist. Het bestuur stelt samen met dit team de belangrijkste selectiecriteria vast en realiseert zich dat het convenant harde eisen stelt bij nieuwe contracten. Daarom worden er enkel vermogensbeheerders geselecteerd voor de longlist die aan de verplichtingen van het nieuwe MVB-beleid kunnen voldoen en dit ook willen vastleggen in het contract en de SLA (artikelen 4.1 en 5.1). Omdat het pensioenfonds uiteindelijk kiest uit een pool van vermogensbeheerders die allen beloven aan de eisen te kunnen voldoen, kan het daarna kiezen voor de beste manager.

Samen met de manager van HY Credits komt het pensioenfonds tot de conclusie dat het contract verouderd is en aan update toe is. Dit betekent dat het bestaande contract met deze manager hernieuwd dient te worden. Een nieuw contract betekent dat de manager aan de verplichtingen van het MVB-beleid dient te voldoen en daarmee aan artikelen 4.1 en 5.1 van het convenant. De vermogensbeheerder geeft aan dat zij dat niet kan doen op alle punten. Samen met de fiduciair bepaalt het pensioenfonds dat zij een andere vermogensbeheerder dient aan te stellen die wel aan de eisen kan voldoen. De fiduciair start daarvoor een nieuw selectietraject en dat verloopt op dezelfde wijze als hiervoor aangegeven.

Artikel 6

Samen met de fiduciair heeft het pensioenfonds afgesproken om vanaf 1 januari 2022 alle namen van aandeelbeleggingen elk kwartaal met een kwartaal vertraging te publiceren. Enkel met een kwartaal vertraging gaan de vermogensbeheerders akkoord. Dit wordt expliciet aangegeven in de publicatie. Deze gegevens krijgt de fiduciair van de aandelenmanagers doorgestuurd, waarna deze gecontroleerd worden en gepubliceerd (artikel 6.1a). Daarnaast rapporteert de fiduciair elk kwartaal over de gevoerde engagement en stemaanpak aan het pensioenfonds. Enkele trajecten zijn hierbij vertrouwelijk omdat het openbaar maken van deze engagementtrajecten de effectiviteit kan aantasten. Het pensioenfonds geeft dit expliciet aan in haar publicatie en neemt deze engagementtrajecten later mee in de verslaglegging. Het pensioenfonds stelt het rapport op, waarbij duidelijk wordt per engagementtraject welke progressie hierin is geboekt, hoe er gehandeld is en wat er gebeurd is met niet-succesvolle engagements. Daarbij laat het pensioenfonds ook zien hoe er (namens het pensioenfonds door de fiduciair), gestemd is op aandeelhoudersvergaderingen en hoe dit aansluit bij het stembeleid. Na een controle wordt ook dit rapport online geplaatst (artikelen 6.1d en e). Eén keer per jaar wordt er een uitgebreidere ESG-rapportage gepubliceerd. Naast de lijst van beleggingen, engagement- en stemtrajecten worden hierin ook de jaarlijkse evaluatie van het benoemen van thema's beschreven, inclusief de inrichting van het huidige proces, de uitkomsten en wat er vervolgens met de uitkomsten zijn gedaan (artikelen 6.1b en c). Ten slotte voegt het pensioenfonds zelf nog een noot toe over wat voor ESG-ontwikkelingen zij binnen de organisatie zien naar de toekomst toe (6.1f), eventueel aangevuld met uitkomsten van stakeholdergesprekken. Uiteindelijk voldoet het pensioenfonds hierdoor per 31 december 2022 aan de vereisten van het convenant.